

25. október, 21.37, Praha. Telegram odoslaný: 22.00.

Č.-s. minister zahraničných vecí F. Chvalkovský oznamuje vyslanectvám: Paríž, Londýn, Berlín, Rím, Belehrad, Bukurešť a Budapešť, že č.-s. vláda odmieta maďarský návrh na plebiscit na podklade roku 1918 a prijíma alternatívu nemecko-talianskej arbitráže.

Maďarském navrhovaný plebiscit na podkladě 1918¹ nepřijateľný. Hodláme proto pristoupit na alternativní návrh německo-italské arbitráže.²

Dodatek pro Paříž a Londýn:

Musíme odpovědět během středy, sdělte názor tamní vlády.³

Dodatek pro Bukurešť:

Kdyby Německo a Itálie naléhaly na přibrání Polska jako arbitra pro Podkarpatskou Rus, budeme žádati přibrání Rumunska. Na Váš dotaz: Na Podkarpatské Rusi četnictvo značně zesíleno, vojenské síly dostatečné.

Chvalkovský

AMZV ČR, TO 1938, č. 1853 – 1859. Kópia originálu, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 108.

² Nemecko-taliansku arbitráž prijala aj slovenská autonómna vláda. Pozri list J. Tisa z 25. 10. 1938 J. von Ribbentropovi – ADAP, Ser. D, IV., s. 99 – 100.

Gy. Nagy, maďarský konzulárny atašé v Bratislave, 28. 10. informoval svoju vládu, že „hlavnou nádejou Slovákov je Nemecko a slovenské politické kruhy súhlasia, aby o spore s Maďarskom rozhodla arbitráž, pretože potom ódium nepadne na nich“. MOL, Kúm. pol. 1938-7/7-3701.

³ Pozri dok. č. 115, 116.

26. október, Praha.

Odpoveď č.-s. ministra zahraničných vecí F. Chvalkovského na nótu maďarskej vlády z 24. 10. 1938, v ktorej vyjadril stanovisko, aby o celom probléme maďarskej menšiny rozhodlo Nemecko a Taliansko arbitrážou a tak isto aj o prípadných ďalších arbitroch.

No. 151.323/II-1/38

Monsieur le Ministre.

Le Gouvernement tchécoslovaque a soumis à un examen attentif et approfondi les propositions du Gouvernement hongrois que Votre Excellence a bien voulu me transmettre par sa lettre 39/b du 24 octobre 1938.¹

Le Gouvernement tchécoslovaque se permet de faire ressortir une fois de plus que les

négociations actuelles ne peuvent avoir trait qu'à la question de la minorité hongroise. En effet, les points 1 et 2 du Protocole additionel de l'Accord de Munich du 29 septembre 1938² ne parlant que des minorités polonaise et hongroise, d'autres problèmes ethniques doivent rester en dehors du cadre des négociations actuelles.

En ce qui concerne la question de la minorité hongroise, le Gouvernement tchécoslovaque reste animé du désir sincère d'arriver à une solution franche, rapide et complète. C'est dans ce but qu'il a présenté le 22 octobre des propositions³ qui concernent tout le territoire national uni hongrois /geschlossener Volksboden/. Ces propositions ont été transmises comme base générale aux négociations nouvelles auxquelles resteraient réservées des modifications ultérieures.

Le Gouvernement hongrois ne considérant pas ces propositions comme satisfaisantes, le Gouvernement tchécoslovaque est d'accord pour soumettre la question de la minorité hongroise à une décision arbitrale de l'Allemagne et de l'Italie, signataires de l'Accord de Munich.⁴

L'adjonction éventuelle d'autres arbitres devrait être laissée à la décision de ces deux Puissances elle-mêmes. Si ces deux Puissances donnaient suite à la proposition hongroise concernant la Pologne, le Gouvernement tchécoslovaque propose que la Roumanie y soit également associée.

La décision arbitrale devrait fixer les modalités et les délais de l'évacuation par les troupes et les autorités tchécoslovaques du territoire à céder et de son occupation par les troupes et les autorités hongroises. Le Gouvernement tchécoslovaque propose qu'une commission d'experts militaires hongrois et tchécoslovaques se réunisse de suite pour préparer et accélérer l'exécution des mesures nécessaires.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'expression de ma haute considération.

Chvalkovský v. r.

Vážený pán minister,

československá vláda pozorne a dôkladne preskúmala návrh maďarskej vlády, ktorý Vaša Excelencia ráčila odovzdať svojim listom č. 39/b dňa 24. októbra 1938.¹

Československá vláda si opäť dovoľuje zdôrazniť, že súčasné rokovania sa vzťahujú len na otázku maďarskej menšiny. V bodoch 1 a 2 dodatku protokolu Mnichovskej zmluvy zo dňa 29. septembra 1938² sa fakticky hovorí len o poľskej a maďarskej menšine. Preto ostatné otázky etnickej povahy treba nechať mimo rámca súčasných rokovaní.

Čo sa týka otázky maďarskej menšiny, československá vláda si aj naďalej praje dospieť k úprimnému, rýchlemu a komplexnému vyriešeniu problému. Za týmto cieľom predložila 22. októbra svoj návrh,³ ktorý sa týka celého uzavretého maďarského národného územia /geschlossener Volksboden/. Tento svoj návrh chápala ako všeobecný základ pre nové rokovania, ktoré by rozhodli o jeho konečných modifikáciách.

Keď maďarská vláda tento návrh nepovažuje za uspokojujúci, československá vláda súhlasí, aby otázka maďarskej menšiny bola predložená arbitrážnemu rozhodnutiu Nemecka a Talianska, signatárom Mnichovskej zmluvy.⁴

Rozhodnutie o prípadnom prizvaní ďalších arbitrov by sa malo ponechať týmto dvom mocnostiam. Ak by tieto akceptovali maďarský návrh a pribrali Poľsko, československá vláda navrhuje, aby tam bolo zavolané aj Rumunsko.

Arbitrážne rozhodnutie by malo stanoviť podmienky a lehotu evakuácie československých jednotiek a úradov z územia, ktoré je určené na odstúpenie a jeho obsadenie maďarskými jednotkami a administratívou. Československá vláda navrhuje, aby sa ihneď zišla komisia maďarských a československých vojenských expertov a urýchlene pripravila a prijala nevyhnutné opatrenia.

Pán minister, ráčte prijať prejav mojej najhlbšej úcty.

AMZV ČR, PrS, kart. 58, fasc. 11, bez č. Kópia, strojopis.
DIMK, II., s. 853 – 854.

¹ Pozri dok. č. 108.

² Pozri dok. č. 21, Dodatky.

³ Pozri dok. č. 106.

⁴ F. Chvalkovský v správe pre vyslanca Š. Osuského 22. 10. 1938 uvádza nasledujúce dôvody pre prijatie nemecko-talianskej arbitráže: 1. Rozhovor Hitlera s francúzskym vyslancom A. François-Poncetom, 2. Dôsledky návštevy J. Tisa, F. Ďurčanského a E. Bačinského u Ribbentropa, 3. Skeptické vyjadrenie anglického vyslanca v Prahe, 4. Tajná dohoda medzi Ribbentropom, François-Poncetom a N. Hendersonom, podľa ktorej V. okupovaná zóna v Čechách sa kryje s etnografickou hranicou. AMZV ČR, TO 1938, č. 1923. Minister L. K. Feierabend prijatie arbitráže zdôvodňuje takto: „Chvalkovský mně soukromě sdělil, že Francie a Velká Británie nám radí, abychom se ve věci maďarských hranic obrátili pouze na Německo a Itálii. Pražští vyslanci Francie a Anglie mu naznačili, že jejich vládám bude milejší, když nebudou muset rozhodovat o nových československo-maďarských hranicích, a že prý to také pro nás bude výhodnější.“ FEIERABEND, L. K.: Politické vzpomínky I. Praha, 1994, s. 48.

114

26. október, 19.42, Praha. Telegram odoslaný: 20.15.

Vyslanec I. Krno oznamuje vyslanectvám v Paríži a v Londýne, že č.s. vláda prijíma arbitráž Nemecka a Talianska a súčasne im prenecháva otázku rozšírenia arbitrov. Ak Maďarsko navrhne Poľsko, Č-SR požiada o pribratie Rumunska.

Naše odpoveď odevzdána dnes 18 hodín¹ vzhľadom k nezbezpečí v prúťahu. Prijímá návrh arbitráže Nemecka a Talie, prenecháva však týmto mocnostem prípadné príbrání ostatních mnichovských velmocí. Pro prípad príbrání Polska žádáme však i Rumunsko.²

Krno

AMZV ČR, TO 1938, č. 1 862 – 1 863. Kópia originálu, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 113.

² Maďarsko sa jednoznačne stavalo proti príbratiu Rumunska ako arbitra. Argumentovalo, že Rumunsko nie je veľmocou, je spojencom Č-SR a jeho záujem o riešenie problému je minimálny. DIMK, II., s. 855.

115

26. október, 17.50, Praha.

Záznam telefonickej správy č.s. vyslanca J. Masaryka z Londýna, v ktorej oznamuje, že britská vláda nie je proti arbitráži a je ochotná sa jej zúčastniť, ak Č-SR požiada o to signatárov Mnichovskej dohody.

V 17.50 hodín telefonuje vyslanec Jan Masaryk toto:

1. Vláda Jeho Veličenstva nemá námitek proti arbitráži.

2. Neviděla by žádných překážek arbitráže se zúčastniti, kdyby vláda československá se obrátila na mnichovské mocnosti se žádostí o arbitráž.¹

Dr. Masařík